

Katowice, 4.06.2024 r.

Prof. dr hab. Alina Szczurek-Boruta
Uniwersytet Śląski w Katowicach

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Pani mgr Patrycji Linkiewicz

pt. „*Wybrane korelaty kompetencji językowych młodzieży licealnej*”,

napisanej pod kierunkiem dr hab. Agnieszki Lewickiej-Zelent, prof. UMCS i promotora
pomocniczego dr Ewy Trojanowskiej, Lublin 2024

Oceny przedstawionej mi do recenzji rozprawy doktorskiej dokonam w oparciu o kryteria wynikające z art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.) tj.

Kolejno poddam ocenie: oryginalność pracy i jej znaczenie (w aspekcie jej tematu, zakresu badań oraz poziomu oryginalności postawionego problemu naukowego i jego rozwiązania); zasadność i komplementarność przedstawionych w rozprawie podstaw teoretycznych i poziomu ogólnej wiedzy teoretycznej Kandydatki w dyscyplinie, dyscyplinach w zakresie podejmowanego tematu; zasadność i poprawność przyjętych rozwiązań metodologicznych oraz zastosowanych procedur badawczych; charakter i poziom analiz empirycznych, sposób ich prezentacji oraz adekwatność wniosków.

Oryginalność pracy i jej znaczenie

Recenzowana praca jest utrzymana w konwencji scjentystycznej i interdyscyplinarnej optyce badawczej. Rozpatrywana z tej perspektywy musi być uznana za udaną próbę naświetlenia oraz interpretowania niezwykle złożonego teoretycznie i metodologicznie zagadnienia kompetencji językowych młodzieży licealnej i ich korelatów (takim pojęciem posługuje się Autorka). Praca podejmuje aktualną i interesującą problematykę. Wprowadza w obszary rozważań dotyczących głównie lingwistyki, dydaktyki języków obcych, psychologii stąd też analizy teoretyczno-badawcze ukierunkowujące działania praktyczno-wdrożeniowe w pedagogice stają się niezwykle cenne.

Przyjęty w rozprawie doktorskiej ogólny schemat poznania naukowego zaczerpnięty z psychologii poszerza obszar pedagogiki. W nauce najbardziej płodne i rozwojowe okazują

się obszary styczne różnych nauk i ich pogranicza (podkreśla ten fakt m.in. S. Palka, 2004). W części teoretycznej Doktorantka dokonała przeglądu literatury z zakresu lingwistyki, dydaktyki nauczania języków obcych, psychologii - głównie, a także pedagogiki (dobór, selekcja, ocena dokonane z punktu widzenia problemu naukowego); zbudowała model teoretyczny badania wybranych korelatów kompetencji językowych licealistów, dokonała selekcji ważnych czynników, zmiennych potencjalnie istotnych dla efektywności tego procesu. W części badawczej podjęła udaną próbę skonfrontowania założonego idealnego modelu w obszarze wybranych zmiennych (głównie psychologicznych, ale i pedagogicznych) z uzyskanym obrazem realnym.

Zaprezentowany pomysł badawczy koresponduje z potrzebami społecznymi na badania kompetencji kluczowych młodzieży. Wagę rozwijania i doskonalenia kompetencji językowych w zakresie języka obcego podkreślają dokumenty Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej. Unia Europejska zabiega o to, by dysponować kapitałem ludzkim posiadającym lepsze kompetencje lingwistyczne niezbędne do rozwijania i wspierania ściślejszej współpracy w sektorach społeczno-gospodarczych. Kompetencje językowe w zakresie posługiwania się językiem angielskim to w pedagogicznym ujęciu kompetencje przyszłości (tu właściwie odwołuje się Autorka do pracy Stefana Kwiatkowskiego, 2018, s. 26), istotne do funkcjonowania w zróżnicowanym kulturowo świecie (własna sprawczość, poczucie tożsamości, otwartość, wrażliwość na inne kultury). Podjęte przez Doktorantkę badania kompetencji językowych w zakresie języka angielskiego wydają się być także ciekawą próbą zweryfikowania i ukazania konsekwencji rodzimej polityki edukacyjnej w tym obszarze. Zmiany programów kształcenia (transformacje systemu edukacyjnego) wymuszają na badaniach społecznych eksplorację czynników tych zmian, co daje podstawę do względnego przewidywania trendów i tendencji.

Problematyka kompetencji językowych licealistów mieści się w polach badawczych paradygmatów pedagogiki młodzieży (młodzież jako podmiot, przedmiot badań i zmian), pedagogiki międzykulturowej (otwartość, kształtowanie tożsamości, integracja kulturowa), pedagogiki społecznej (środowiskowe - rodzinne, szkolne, pozaszkolne uwarunkowania kształtowania tych kompetencji), jak również polityki edukacyjnej.

W oparciu o przedstawione argumenty można stwierdzić, że znaczenie recenzowanej pracy doktorskiej jest wysokie w aspekcie obranego tematu, zakresu badań, poziomu oryginalności postawionego problemu naukowego, rozwiązań metodologicznych oraz zastosowanych procedur badawczych.

Zasadność i komplementarność przedstawionych podstaw teoretycznych

Konstrukcja recenzowanej pracy jest przejrzysta i nie budzi wątpliwości. Analiza jej struktury pozwala na wyodrębnienie części teoretycznej, metodologicznej i części zawierającej analizę wyników przeprowadzonych badań. Praca składa się z wprowadzenia, siedmiu rozdziałów: czterech rozdziałów teoretycznych (119 stron), założeń metodologii autorskich badań (21 stron), dwóch rozdziałów empirycznych (103 strony), zakończenia, obszernej bibliografii, spisu tabel, wykresów, rysunków oraz aneksów (26 stron). Praca liczy 269 stron bez bibliografii i aneksu.

Rozprawa posiada układ typowy dla prac o charakterze empirycznym. Przyjęta kolejność rozdziałów, podrozdziałów została podporządkowana istocie i logice przedmiotu badań i opisywanych w pracy zagadnień, jest więc uzasadniona merytorycznie i metodologicznie.

Nie oceniam szczegółowych kwestii związanych z lingwistyką, lingwistyką stosowaną, anglistyką, nie jestem tu specjalistą. Wskażę w recenzji te obszary badań i analiz, które budzą moje mniejsze lub większe wątpliwości. Otrzymałam do oceny pracę doktorską jako pedagog i tylko stąd mogę czerpać kryteria oceny.

Praca zasadniczo mieści się w obszarze dydaktyki - dydaktyki języków obcych – glottodydaktyki – o czym Autorka pisze we wprowadzeniu (s. 6), powołując się na stanowisko F. Grucza. Dydaktyka ogólna to podstawowa subdyscyplina pedagogiki (obok pedagogiki ogólnej, teorii wychowania, historii wychowania i myśli pedagogicznej), należy do czterech kanonicznych nauk pedagogicznych (Anna Karpińska, *Nurty myślenia o dydaktyce. Edukacja w przestrzeni społecznej - paradygmaty zmian*, 2021). Przedmiot glottodydaktyki – jak przywołuje Doktorantka – „obejmuje zakresem nie tylko język czy języki i ich produkty, czyli teksty, ale także uczącego się i nauczającego, a nawet ich otoczenie (Grucza, 2017a, s. 86)”. Należy zauważyć, że podmioty/osoby uczącego się, nauczającego oraz środowisko uczenia się, otoczenie są istotne dla efektywności działań edukacyjnych.

Podstawę teoretyczną wyróżnia aktualna i reprezentatywna dla podejmowanego tematu baza źródłowa, dająca możliwość opisania badanych zagadnień. W części pierwszej zawarte są cztery rozdziały teoretyczne.

W rozdziale pierwszym Autorka zasadnie ukazuje istotę znajomości języka obcego współcześnie, jego przydatność na rynku pracy, w turystyce. Wskazuje na zjawisko upowszechniania się języka angielskiego na świecie, jego ekspansję jako języka globalnego, przywołuje koncepcję imperializmu językowego Roberta Philipsona, implikującą wyższość języka angielskiego nad innymi językami co rozpatrywać można w kategoriach eksploracji,

nierówności, niesprawiedliwości uprzywilejowania osoby władającej językiem imperialnym. Na stronach 21-22 ukazuje skalę przesiąkania języka polskiego językiem globalnym. Dokonuje wieloaspektowej egzemplifikacji zapożyczeń na gruncie różnych sfer życia, ukazuje skalę partycypacji anglicyzmów w polszczyźnie.

W rozdziale drugim pt. *Młodzież polska a kształcenie językowe* ukazuje młodzież głównie w ujęciu psychologicznym (podrozdział 2.1), choć fragmentarycznie przywołuje tu np. koncepcję pokolenia Mannheima, Janusza Gęsickiego wielopłaszczyznowe ujęcie młodzieży (biologiczne, psychologiczne, pedagogiczne, społeczne, ekonomiczne (s. 33-34) oraz badania młodzieży B. Galas. Wartościowy poznawczo jest opis transformacji systemu edukacyjnego oraz analiza porównawcza podstaw programowych z pierwszego języka obcego nowożytnego.

W rozdziale trzecim opisuje problematykę kluczową dla rozprawy doktorskiej tj. kompetencje językowe w ujęciu interdyscyplinarnym w perspektywie psychologicznej, psycholingwistycznej i socjolingwistycznej. Przedstawia ujęcie kompetencji językowych Noama Chomsky'ego, omawia teorie aktywizacji języka obcego.

Rozdział czwarty poświęca przedstawieniu wybranych przez siebie korelatów kompetencji językowych młodzieży, tj. kompetencji społecznych, stylów radzenia sobie ze stresem, samooceny, motywacji, a zatem kluczowych dla problematyki badawczej. Na s. 76 pisze „*rozdział czwarty poświęcono wielopłaszczyznowemu omówieniu wybranych potencjalnych korelatów kompetencji językowych z dziedziny pedagogiki i psychologii*”.

Generalnie zarówno we wprowadzeniu, jak i w rozdziale IV Doktorantka nie wyjaśnia jak rozumie, pojmuje korelaty w odniesieniu do własnych poczynań badawczych. We wprowadzeniu, na s. 6 pisze o „*połączeniu pojęć, o związkach*”, w rozdziale IV „*o potencjalnych korelatach kompetencji językowych*” (s. 76), które charakteryzuje; w rozdziale metodologicznym pisze na s. 123 „*celem badań przeprowadzonych w niniejszej rozprawie doktorskiej jest wskazanie wybranych korelatów kompetencji językowych młodzieży licealnej*”, kwestie te należałoby doprecyzować. Wyróżnione i opisane w rozdziale czwartym potencjalne korelaty kompetencji młodzieży to zmienne z zakresu psychologii. Nie przekonała mnie Doktorantka, że kompetencje społeczne to zmienna pedagogiczna (cytowana literatura, zastosowany do badań Kwestionariusz Kompetencji Społecznych KKS-A (M) A. Matczak, wyniki innych badań, na które powołuje się przede wszystkim z obszaru psychologii (zob. rozdział teoretyczny ss. 76-82, metodologiczny ss. 120-121). Uważam, że w tym rozdziale powinny pojawić się i inne badane zmienne, zwłaszcza pedagogiczne m.in. system edukacji/system kształcenia i np. opis transformacji systemu edukacyjnego oraz analiza

porównawcza podstaw programowych pierwszego języka obcego nowożytnego, które zamieściła Autorka w rozdz. 2, ss. 30-39.

Dostrzegam brak precyzji w posługiwaniu się terminami system edukacji/system kształcenia np. s. 34 *Transformacje systemu edukacyjnego*, s. 133 system kształcenia (jak Autorka i za kim przyjmuje ich rozumienie).

Zaprezentowane rozważania są cenne dla podjętego zakresu tematycznego badań własnych. Wszystkie rozdziały są teoretycznie spójne pod względem logicznym i wartościowe w sensie kognitywnym. Część teoretyczna pracy oparta jest na reprezentatywnej i aktualnej literaturze dla przyjętego przedmiotu badań i świadczy o tym, że Autorka posiada umiejętności naukowego wglądu w przedmiot badań i analizę oraz syntetycznie analizuje treści zawarte w literaturze przedmiotu. Treści tych rozdziałów jednak nie wyczerpują i nie uwzględniają w wystarczającym stopniu literatury z zakresu dyscypliny – pedagogiki tj. pedagogiki młodzieży (subdyscypliny pedagogicznej rozwijanej przez Agnieszkę Cybal-Michalską i skupionych wokół niej pedagogów [A. Cybal-Michalska, *Pedagogika młodzieży*. W: Z. Kwieciński, B. Śliwerski red. *Pedagogika. Podręcznik akademicki*, 2019, ss. 381-390]); polityki edukacyjnej (np. odwołania do prac znawcy problematyki polityki edukacyjnej Unii Europejskiej Wiktora Rabczuka, *Polityka edukacyjna Unii Europejskiej na tle przemian szkolnictwa krajów członkowskich*. 1994); czy też pedagogiki międzykulturowej (np. Marta Kotarba –Kańczagowskiej, *Edukacja otwarta na języki. Różnojęzyczność w teorii i praktyce*, 2015) i pedagogiki społecznej.

W pracy można odnaleźć wielość przytoczonych stanowisk dotyczących poruszanych problemów związanych z przedmiotem badań, co z jednej strony może świadczyć o szerokiej znajomości literatury przedmiotu, z drugiej zaś nie pozwala na jednoznaczne określenie jaką perspektywę teoretyczną, interpretacyjną ostatecznie Autorka przyjmuje. W tym miejscu chcę postawić pytanie – która koncepcja/ które koncepcje wyznacza/ją ramę teoretyczną prowadzonych rozważań i badań?

Podsumowując, pomimo wskazanych zastrzeżeń część teoretyczna prezentuje się interesująco. Doktorantka wykazała się wiedzą pedagogiczną, na temat przedmiotu badań, na poziomie wystarczającym, pozwalającym na ustalenie projektu badawczego. Przegląd stanu wiedzy w zakresie nauk społecznych w obszarze podjętej problematyki dysertacji oceniam jako bogaty.

Zasadność i poprawność przyjętych rozwiązań metodologicznych oraz zastosowanych procedur badawczych

Podjęcie decyzji o tym, jak badać uzależnione jest od odpowiedzi na pytanie co badać i przyjęcia określonych przesłanek odnośnie do natury badanych zjawisk. Przesłanki te prowadzą do umiejscowienia przedsięwzięcia badawczego w określonym modelu (podejściu/paradygmacie) badań (pozytywistycznym/scjentyistycznym vs interpretatywnym), każdy z tych modeli zawiera instrumenty (ilościowe vs jakościowe) pozwalające na realizację projektu badawczego zgodnie z jego założeniami. Doktorantka nie wskazała, w jakim podejściu mieści się jej projekt badawczy, w jakim umiejscowiła go paradygmacie.

Mgr Patrycja Linkiewicz posłużyła się metodologią badań empirycznych w psychologii. Postępowała w zasadzie zgodnie ze strukturą procesu badawczego przyjętego w psychologii przez Jerzego Brzezińskiego (por. J. Brzeziński, *Metodologia badań psychologicznych*, 2021).

Rozdział rozpoczyna szeroki opis problematyki badawczej. Doktorantka prawidłowo określa cel badań i przedmiot, problemy badawcze (ss. 123-124), hipotezę (problem badawczy główny skorelowała z hipotezą, ss. 124-130 i jak stwierdza na s. 125 „każdą część hipotezy ..., powołując się na dostępne osiągnięcia naukowe różnych badaczy szczegółowo uzasadnia”, dokonała operacjonalizacji zmiennych i wskaźników, opisu zastosowanych metod i narzędzi badawczych, przedstawiła organizację badań własnych i charakterystykę badanych grup. Zmienne, wskaźniki i narzędzia zostały przejrzyście przedstawione w ujęciu tabelarycznym (Tabele 9,10, s. 137), co porządkuje obraz. Ich zestaw nie budzi zastrzeżeń merytorycznych. W założeniach metodologicznych Doktorantka zasadnie wybrała metody (sondażu diagnostycznego, metodę analizy dokumentów). Techniki i narzędzia badawcze zostały prawidłowo dobrane. Należy podkreślić ogromny wysiłek mgr Patrycji Linkiewicz w zakresie opracowania koncepcji badań, doboru wielu standaryzowanych narzędzi psychologicznych, ich zastosowania i analizy wyników badań (tu zapewne korzystała z pomocy psychologa (promotora). W opracowaniu własnych narzędzi wykazała się własną wiedzą i doświadczeniem zawodowym lektora.

W tej części zauważalna jest dobra znajomość literatury metodologicznej z zakresu nauk społecznych tj. psychologii i pedagogiki, która ujawnia się trafnymi odwołaniami do wielu pozycji z tego zakresu. Badania zaplanowane i prowadzone są adekwatnie do przedmiotu i celu badań.

Uwagę zwraca szczególnie, staranne uzasadnienie sformułowanej hipotezy/sformułowanych hipotez a-h, dostępnymi wynikami innych badań. Przyjęta organizacja badań oraz zastosowane procedury badawcze sprawiły, że mgr Patrycja Linkiewicz

pozyskała dużą ilość cennego poznawczo materiału badawczego, który został poddany analizie statystycznej: macierz korelacji, test Welcha dla prób niezależnych, analiza kanoniczna, materiał ten przedstawiła w dwóch rozdziałach części badawczej pracy.

Przejdę teraz do uwag mających głównie charakter warsztatowy, by uczulić Doktorantkę na błędy, których nie powinna w przyszłości powtarzać.

W rozdziale metodologicznym istotne jest jasne wskazanie celów praktycznych, praktyczno-wdrożeniowych (typologia J. Gniteckiego, Z. Skornego). Doktorantka ma ich świadomość, bo na s. 122 stwierdza „*dysertacja doktorska ukierunkowana jest na wskazanie wybranych korelatów kompetencji językowych, co pozwoli wypracować praktyczne rozwiązania w zakresie nauczania języków obcych*”, formułuje zatem cel praktyczny, choć go tak nie nazywa, a na stronach 260-269 przedstawia rekomendacje dla działalności glottodydaktycznej, wychowawczej itp.

Sformułowania problemów badawczych nie budzą zastrzeżeń. Wątpliwości dotyczą przyjętej hierarchii problemów. Autorka sformułowała jeden problem główny *Jakie są korelaty kompetencji językowych młodzieży licealnej?*, do którego wyznaczyła - jak sama pisze (na s. 123) 8 pytań szczegółowych. Problemy 1-8 dotyczą opisu tego, jak jest, faktów, jak się rzeczy mają? są to problemy diagnostyczne, do których słusznie nie sformułowała hipotez, powinna jednak wyjaśnić dlaczego tak uczyniła, powołując się na stanowisko np. M. Łobockiego.

Przyjęte rozwiązanie w odniesieniu do hierarchii problemów rodzi trudności i skutkuje układem części empirycznej - dwa rozdziały - VI *Analiza wyników badań realizowanych wśród młodzieży licealnej* (tu prezentuje rozwiązania problemów szczegółowych 1-8) oraz rozdział VII *Korelaty kompetencji językowych*, adekwatny do sformułowanego jednego problemu głównego *Jakie są korelaty kompetencji językowych młodzieży licealnej?*

Można było przyjąć inne rozwiązanie, np. wyznaczyć dwa problemy główne, jeden, którego uszczegółowieniem jest 8 problemów szczegółowych i drugi problem: *Jakie są korelaty kompetencji językowych młodzieży licealnej?* Konsekwentnie sformułować do niego pytania szczegółowe o związki zmiennych niezależnych ze zależną, skoro Doktorantka formułuje hipotezę główną i hipotezy a-h. Można pewnie znaleźć jeszcze i inne rozwiązanie. Respektuję jednak prawo każdego badacza do osobistego wyboru drogi poznania określonego zjawiska, jego opisywania, naświetlania i interpretowania. Doktorantka reprezentująca nauki społeczne ma pełne prawo do nadania pracy określonego kształtu, powinna jednak uzasadnić swoje stanowisko.

Kolejnym ważnym etapem w procesie badawczym jest wybór środowiska badawczego oraz odpowiedni dobór próby badawczej. Doktoranta nie określiła sposobu doboru terenu badań, nie uzasadniła jego wyboru, brak sposobu doboru próby badawczej, sposobu ustalenia wielkości próby. Pojawia się pytanie o reprezentatywność próby np. dla młodzieży licealnej województwa lubelskiego, a w związku z tym pytanie o kryterium dobrze zrealizowanego badania. Kwestie te powinny być dopracowane i opisane w rozdziale metodologicznym w przeciwnym razie można poddać w wątpliwość uzyskane wyniki (świadomość taką wykazuje Autorka w końcowych fragmentach pracy, s. 230 i 259).

Na stronie 137 w tab. 10 wyodrębniono zmienne niezależne takie, jak: system kształcenia (przed i po reformie), poziom nauczania języka angielskiego w szkole średniej, poziom znajomości języka angielskiego przez matkę, ojca. Są to zmienne pedagogiczne, szkoda, że wcześniej nie zostały one opisane w rozdziale „Potencjalne korelaty...”, znalazły się w uzasadnieniach hipotez (s.128-137).

Podsumowując stwierdzam, że przyjęte rozwiązania metodologiczne oraz zastosowane procedury badawczy są zasadne i poprawne.

Charakter i poziom dokonanych analiz empirycznych, sposób ich prezentacji oraz adekwatność wniosków

Wyznaczone i przyjęte problemy badawcze zgodnie ze schematem badań stanowią dla mgr Patrycji Linkiewicz wyznaczniki prezentacji i analizy uzyskanych wyników. Ten sposób prezentacji wyników trzeba uznać za bardzo dobry przykład zastosowania optyki diagnostycznej do interpretowania wyników badań własnych.

Część empiryczna pracy ujęta jest w dwóch rozdziałach. Słabą stroną opisów przedstawionych w rozdziałach VI i VII jest mnogość danych i analiz statystycznych, w których brak komentarzy własnych. Tą słabość niweluje Autorka, przedstawiając w podsumowaniu syntetycznie omówienie wyników badań w odniesieniu do poszczególnych problemów. Autorka licznie odwołuje się do wyników innych badań. Nade wszystko zauważam brak analizy i interpretacji danych empirycznych poprzez odniesienia i dowołania do koncepcji teoretycznych.

W rozdziale VII mgr Patrycja Linkiewicz koncentruje się przede wszystkim na cechach, wyznacznikach kompetencji językowych, opisuje je na podstawie wyników badań grupy licealistów, ukazuje związki tych cech z kompetencjami językowymi. Przedstawiony obraz wybranych cech indywidualnych, dydaktycznych, środowiskowych jest interesujący, pokazuje sposoby przetwarzania przez młodzież wzorów i strategii instytucji, jaką jest szkoła średnia,

metod nauczania języka obcego, stosowanych w badanych placówkach. Poznajemy pośrednio tą drogą także środowisko szkolne i rodzinne.

Oceniając całość analizy wyników badań stwierdzam, że Doktorantka wykazała się wystarczającą umiejętnością prezentacji i analizy zgromadzonych w toku badań własnych materiałów.

Autorka stosuje metody wnioskowania statystycznego, zabieg ten jest ważny i potrzebny, podnosi niewątpliwie naukową wartość pracy, jednak przy ograniczonym/wąskim opisie tych wnioskowań, bez podania zasad (np. interpretacja wartości współczynników korelacji dla poszczególnych przedziałów: korelacja słaba, niska, umiarkowana wg określonego autora np. wg J.P. Guilforda), pozostają one nieczytelne, nie sposób je do czegokolwiek odnieść, porównać, pozostaje czytelnikowi ślepo zaufać Autorce rozprawy i temu, że dobrze te wyniki liczbowe interpretuje. Nieczytelne są też rysunki: 1. Macierz korelacji kompetencji językowych ze zmiennymi niezależnymi (s. 207) oraz 2. Ładunki kanoniczne pierwszej pary zmiennych i kanonicznych (s. 227).

Autorka pochłonięta trudem opisu bogatego materiału empirycznego i jego statystycznym opracowaniem nie uniknęła błędów merytorycznych, metodologicznych.

Np. s. 248: „*okazuje się, że wszystkie potrzeby składające się na motywację do nauki języka obcego dodatnio korelują ze wszystkimi składowymi kompetencjami językowymi*” (czy potrzeby składają się na motywację? czy potrzeby wyznaczają motywację dużą, przeciętną, słabą).

s. 254: „*finalnie... nie udało się wykazać związku korelacyjnego pomiędzy płcią a kompetencjami językowymi*” (korelacja to jest związek, w zapisie albo związek albo korelacje)

Wymienione uchybienia nie rzutują na końcową ocenę rozprawy. Jest ona pozytywna.

Dysertacja napisana jest komunikatywnym i klarownym językiem. Występuje konsekwencja w zapisie bibliograficznym, jest dobrze rozplanowana graficznie. Doktorantka dowiodła swoich umiejętności pisania tekstu. W tekście zdarzają się uchybienia gramatyczne, stylistyczne, interpunkcyjne czy literówki. Niemniej są to błędy trudne do uniknięcia przy opisie tak obszernego materiału empirycznego.

Konkluzje

Pani mgr Patrycja Linkiewicz podjęła trudne i ambitne zadanie wyselekcjonowania „z gąszczu” różnych uwarunkowań tych, które obiektywnie warunkują kształtowanie kompetencji językowych licealistów. Zabrała się do tego zadania w sposób przemyślany, intelektualnie zdyscyplinowany. Co do ogólnego zamysłu całej rozprawy, mogę się o nim wypowiedzieć jedynie pozytywnie. Kompetencje językowe i uwarunkowania ich kształtowania to niezmiernie ciekawy obszar badań zarówno w zakresie pedagogiki, jak i innych nauk społecznych. Daje szansę na zmiany młodzieży, a nade wszystko zmiany oświaty, ale też rodzi problemy i trudności dla podmiotów edukacyjnych.

Podjęte poczynania badawcze świadczą o ogromnej determinacji i poznawczej pasji Pani mgr Patrycji Linkiewicz. Uczyniła bowiem przedmiotem swoich badań problemy o charakterze naukowym, wyprowadzone i zoperacjonalizowane na podstawie świadomie przyjętych założeń teoretycznych i metodologicznych. Badania zostały adekwatnie do problemów zaplanowane. Dowodzi to opanowania przez Doktorantkę warsztatu metodologicznego. Ważnym elementem recenzowanej pracy jest jej odniesienie do praktyki pedagogicznej. Autorka przedstawiła ciekawe wnioski z badań i rekomendacje (na ss. 260—269) pomocne w modyfikacji procesu nauczania języka obcego, w tworzeniu nowych rozwiązań w zakresie wychowania młodzieży, jak i w kształceniu nauczycieli.

Stwierdzam, że rozprawa doktorska Pani mgr Patrycji Linkiewicz spełnia wymagania stawiane dysertacjom doktorskim określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z 2023 r. poz. 742 z późn. zm.) tj., będąc oryginalnym rozwiązaniem problemu naukowego oraz wykazując wysokie kompetencje badacze w zakresie prowadzenia badań naukowych, ich analiz oraz ich opisywania, jak i potwierdzając ogólną wiedzę teoretyczną Kandydatki w dyscyplinie, dyscyplinach w zakresie podejmowanego tematu.

Z pełnym przekonaniem rekomenduję Radzie Naukowej Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie dopuszczenie Pani mgr Patrycji Linkiewicz do kolejnych etapów przewodu doktorskiego.

Aline Jędrzejak-Boneta